

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS DĖL PRITARIMO ZARASŲ „LAKŠTINGALOS“ MOKYKLOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI

2020 m. gruodžio 29 d. Nr. T-226
Zarasai

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 8 punktu, 16 straipsnio 4 dalimi, 18 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 7 straipsnio 4 dalimi, Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo, patvirtinto 2005 m. balandžio 18 d. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu bei atsižvelgdama į Zarasų „Lakštingalos“ mokyklos 2020 m. gruodžio 2 d. raštą „Dėl pritarimo Zarasų „Lakštingalos“ mokyklos Ikimokyklinio ugdymo programai“, Zarasų rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

1. Pritarti Zarasų „Lakštingalos“ mokyklos ikimokyklinio ugdymo programai (pridedama).

2. Pripažinti Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2013 m. liepos 5 d. sprendimą Nr. T-146 „Dėl pritarimo Zarasų „Lakštingalos“ mokyklos ikimokyklinio ugdymo programai“ netekusiu galios.

Sprendimas įsigalioja 2021m. sausio 1 d.

Sprendimas skelbiamas Teisės aktų registre.

Savivaldybės meras

Nikolajus Gusevas

PRITARTA

Zarasų rajono savivaldybės tarybos
2020 m. gruodžio 29 d. sprendimu Nr. T-226

PATVIRTINTA

Zarasų „Lakštingalos“ mokyklos direktoriaus
2020 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. I-43

**ZARASŲ „LAKŠTINGALOS“ MOKYKLOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

„AUGAME KARTU“

TURINYS

1. BENDROSIOS NUOSTATOS.....	1
1.1. INFORMACIJA APIE ĮSTAIGĄ.....	1
1.2. ĮSTAIGOS SAVITUMAS.....	2
2. ŠIUOLAIKINIAI VAIKAI IR JŲ POREIKIAI	3
3. UGDYTOJAI.....	3
4. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	3
5. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS	4
6. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS	28
7. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI.....	31

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau Programa) nustato ikimokyklinio ugdymo tikslą, uždavinius, Programos įgyvendinimo prielaidas ir būdus, ugdymo gaires, ugdytinus vaikų pasiekimus ir pažangos vertinimo gaires.

Programa skirta vaikų 2-6 metų ugdytojams, pedagogams, tėvams (globėjams).

Šia programa siekiame:

- Sudaryti sąlygas augti fiziškai ir psichiškai išsivysčiusiai asmenybei, turinčiai teigiamą savivertę, norinčiai ir gebančiai reikšti save;
- Tenkinti kiekvieno vaiko poreikį laisvai žaisti, judėti, kurti, pažinti, eksperimentuoti;
- Garantuoti vaikui galimybę rinktis veiklą pagal interesus ir poreikius, garantuoti interesų ir poreikių plėtojimą bei nuoseklų vaiko gebėjimų ugdymą (si).

Programa atnaujinta vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (2014) bei Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis (2015). Programa yra įrankis, leidžiantis pedagogui kryptingai organizuoti ugdomąją veiklą, kurti kokybiško ugdymo (si) sąlygas, individualizuoti ugdymo (si) turinį. Sudarant programą atsižvelgta į tėvų (globėjų) lūkesčius, įstaigos regiono savitumus. Programa grindžiama visapusiško ugdymo (si) idėjomis ir apima visas ugdymo (si) sritis.

1.1. INFORMACIJA APIE ĮSTAIGĄ

Švietimo teikėjo pavadinimas – Zarasų „Lakštingalos“ mokykla.

Steigėjas – Zarasų rajono savivaldybė.

Teisinė forma – biudžetinė įstaiga.

Įstaigos kodas – 190177179.

Įregistruota Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registre – 1999-09-09.

Grupė – bendrojo lavinimo mokykla.

Tipas – pagrindinė mokykla.

Buveinė – Dariaus ir Girėno g. 30a, 32108 Zarasai.

Telefono Nr. (8 385) 51362.

Interneto svetainės adresas www.zarasudarzelis.lt

El. p. lakstingala.darz@zarasai.lt

Įsteigimo data – 1968-09-01.

Vykdomos švietimo programos: ikimokyklinio ugdymo programa; pradinio ugdymo individualizuota programa; pagrindinio ugdymo individualizuota programa; socialinių įgūdžių ugdymo programa.

Ugdymo formos – grupinis ir pavienis.

Kalba – lietuvių.

Priklausantis skyrius – Magučių ugdymo skyrius.

Mokykloje ugdomi 2–6 metų amžiaus vaikai ir vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių. Sutrikusios raidos vaikai yra ugdomi integruotai bendrojo ugdymo grupėse arba, turintys didelius ugdymo(-si) poreikius, jiems skirtoje mišrioje specialiojoje grupėje.

1.2. ĮSTAIGOS SAVITUMAS

Mūsų sėkmės paslaptis – vaikų ir pedagogų laisvė veikti, rinktis, kurti. **KURTI LAIMINGĄ VAIKYSTĘ yra mūsų užduotis ir siekiamybė.**

KAIP? – žaidžiant. Žaidimų laikas mums – mokymo(-si) laikas. Mokomasi tyrinėjant, eksperimentuojant, atrandant ir išrandant, kuriant, bendraujant. Leidžiama bandyti ir klysti, rasti ir taisyti savo klaidas, iš jų mokytis. Taip kiekvienas ugdytinis nuolat ir nuosekliai išmoksta naujų ir sudėtingesnių dalykų, įgyja naujų gebėjimų.

KADA? – gyvenant mokykloje. Čia gyvenimas kupinas įdomios veiklos, įvykių ir nuotykių, kurių iniciatoriumi gali būti bet kuris bendruomenės narys. Drauge kuriamas įdomus, platus ir gilus, kuriantis iššūkius ugdymo turinys.

KUR? – visada ir visur - tereikia išlaisvinti kūrybiškumą: grupėje, koridoriuje, laiptinėje, kieme, už mokyklos ribų esančiose aplinkose.

Įstaigoje vyrauja nevaržanti ir saugi aplinka, kuri formuoja ir veikia laisvos, harmoningos asmenybės vystymąsi ir ugdymą.

Ugdytojai domisi mokymusi ne mokykloje, organizuoja realaus pasaulio pažinimu pagrįstą ugdymą už mokyklos ribų. Tai aktualizuoja ugdymą, suteikia ugdytiniam galimybę įgyti įvairesnės patirties, būti mokomiems įvairesnių žmonių. Ugdymui pritaikyta mokyklos teritorija,

KITAIP? – galimybė veikti kitaip! Inovatyviau, laisviau, geriau nei vakar.

SU KUO? – su pozityvia, Zarasų „Lakštingalos“ mokyklos ugdytojų, ugdytinių, ugdytinių tėvų (globėjų/rūpintojų), nuostata prasmingai veikti ir kurti.

Esame įsitikinę, kad laiminga vaikystė – tai dovana, kurią reikia atsargiai įteikti augančiai kartai, iš visos širdies, nieko neperšant, bet ir nepraleidžiant.

KURDAMI LAIMINGĄ VAIKYSTĘ – AUGAME KARTU!

2. ŠIUOLAIKINIAI VAIKAI IR JŲ POREIKIAI

- Pasitikintys savimi, optimistiški, linkę gyventi be rūpesčių, norintys įdomios informacijos.
- Kuriantys savo aplinką.
- Norintys pamatyti, išgirsti, veikti, kurti realioje aplinkoje, o ne žiūrinėti paveikslėlius ar klausytis pasakojimų apie aplinką.
- Tyrinėjantys, sprendžiantys problemas, tikintys savimi, savo sėkme ir savo sprendimais.
- Vienu metu galintys įsitraukti į keletą veiklų, dažnai jas keičia.
- Turintys daug informacijos apie skirtingas kultūras, tolerantiški kultūriniam skirtumams.
- Laisvai besirenkantys.

3. UGDYTOJAI

- Sudarantys galimybes pačiam vaikui pasirinkti, susikurti, keisti, pertvarkyti aplinką.
- Kuriantys vaikų ugdymosi situacijas, kupinas žaislų, nuotykių atradimų.
- Kuriantys situacijas, kurios skatintų vaikus spręsti problemas, tyrinėti ir kritiškai mąstyti.
- Skatinantys vaikų veiklas grupelėmis.
- Sudarantys galimybes patiems vaikams ieškoti informacijos.
- Nuolatos tobulėjantys.
- Pagalbininkai ir ugdymosi aplinkų kūrėjai.

4. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo turinys sudarytas remiantis šiais principais:

Integralumo – ugdymo turinys sudarytas parenkant ir siejant tarpusavy visas ugdymo sritis ir atsižvelgiant į to amžiaus tarpsnio vaiko visuminį pasaulio suvokimą.

Humaniškumo – vaikui padedama atrasti save, savo norus, polinkius, gebėjimus, išlikti savitam, unikaliam. Ugdymas grindžiamas vaikui asmeniškai reikšmingais, prasmingais faktais, paisoma jo domėjimosi sričių, interesų.

Tęstinumo – ikimokyklinio ugdymo turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo turiniu, siekiant, kad vaikas darniai pereitų nuo ugdymo(-si) ikimokyklinėje grupėje prie ugdymosi priešmokyklinėje grupėje, o vėliau mokykloje. Programoje atsižvelgta į vaiko įgytą patirties ir gebėjimų lygmenį bei jo ugdymo(-si) perspektyvą.

Individualumo – ugdymo turinys sudarytas taip, kad jį būtų galima lanksčiai taikyti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus bei galimybes. Atsinaujinimo – ugdymo turinys nuolat peržiūrimas ir atnaujinamas, atsižvelgiant į vaikų savitumą, poreikius, gebėjimus, į besikeičiančios visuomenės iškeltas vertybes, nuolat kintančioje aplinkoje.

5. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Ugdymo(-si) procesas - natūralus, patirtinis, kūrybiškas, interpretacinis (spontaniškas). Ugdymosi turinys apibrėžiamas kaip turinio, metodų ir priemonių visuma. Ugdymo turinys orientuotas į vaikų poreikius, interesus, polinkius. Pripažįstama vaiko teisė rinktis veiklą. Visos ugdymosi sritys integraliai jungiasi viena su kita. Ugdymasis vienos srities gebėjimus, vaikas natūraliai ugdomi ir kitas sritis.

Ugdymo metodai: Ikimokykliniu laikotarpiu tinkamiausias mokymosi būdas yra vadinamasis paslėptasis mokymas. Žaidime prasideda mokymasis.

- žaidimas – pagrindinis ugdymo metodas, žaidžiant ugdomi visi vaikų gebėjimai; laisvas žaidimas – ugdymo(-si) šaltinis;
- tiesioginio mokymo technologija – pedagogas demonstruoja, kaip, kokia seka atlikti užduotį;
- ugdančiosios aplinkos technologija – ugdančiosios aplinkos kūrimas;
- pavyzdžio modeliavimo technologija – ugdymas pavyzdžiu;
- kūrybinė laisvė – sudaromos sąlygos įgyvendinti savo idėjas;
- praktinis metodas – vaikų darbai, praktinė veikla, tyrinėjimai, stebėjimai, eksperimentavimai;
- pažintinis metodas – edukacinės ekskursijos, išvykos;
- sportinės veiklos metodai – varžybos, estafetės, žaidimai;
- IKT taikymas panaudojant: interaktyvias lentas, robotukus-bitutes, skaidres, filmukus ir pan.;
- projektinė veikla.

Ugdymo metodai parenkami taip, kad atitiktų vaikų amžių ir galimybes, individualius ugdymo(-si) poreikius. Planuojant ugdomąją veiklą, pedagogai naudojami įstaigoje sukaupta metodine medžiaga ir priemonėmis.

Siekama, kad ugdymo(-si) priemonės:

- ugdytų vaiko savarankiškumą, saviraišką, skatintų kūrybiškumą;
- tenkintų ikimokyklinio amžiaus vaiko poreikį žaisti, bendrauti, bendradarbiauti;
- skatintų saugoti savo ir kitų sveikatą;
- lavintų intelektines vaiko galias;
- sudarytų sąlygas plėtoti vaiko kultūrai, poreikiams, pomėgiams, interesams;
- tenkintų vaiko poreikį judėti;
- sietųsi su vaiko patirtimi ir kasdieniniu gyvenimu.

Vaikų nuo 2 iki 6 metų amžiaus ugdymo turinys atskleidžiamas šešiuose lūkesčiuose: **sveikas, orus, bendraujantis, smalsus, kuriantis, sėkmingai besiuogdantis vaikas** (1 lentelė). Šie lūkesčiai apima aštuoniolika ugdymosi sričių, rekomenduojamų Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše. Vienos ugdymo srities turinys dėstomas lygiagrečiai vaikams nuo 2 iki 3 bei vaikams nuo 3 iki 6 metų amžiaus. Nurodomos vertybinės nuostatos, esminiai gebėjimai (2 lentelė). Pedagogas, pasinaudodamas vaiko veikla, veiksnomis, pats kuria ir įgyvendina ugdymo turinį, atsižvelgdamas į kiekvieno vaiko ar vaikų grupės ugdymosi poreikius.

1 lentelė

SVEIKAS	<ul style="list-style-type: none"> • Pasiekimų sritys: kasdieniai gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas.
ORUS	<ul style="list-style-type: none"> • Pasiekimų sritys: emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais, santykiai su bendraamžiais.
BENDRAUJANTIS	<ul style="list-style-type: none"> • Pasiekimų sritys: sakytinė kalba, rašytinė kalba.
SMALSUS	<ul style="list-style-type: none"> • Pasiekimų sritys: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas.
KURIANTIS	<ul style="list-style-type: none"> • Pasiekimų sritys: meninė raiška, estetinis suvokimas.
BESIUGDANTIS	<ul style="list-style-type: none"> • Pasiekimų sritys: iniciatyvumas ir atkaklumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, kūrybiškumas, mokėjimas mokytis.

SVEIKAS VAIKAS**Pasiekimų sritys: kasdieniai gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas****1. KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI**

Vertybinė nuostata. Noriai ugdomi sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.

Esminis gebėjimas. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

Vaiko pasiekimai

2 – 3 metai		3 – 6 metai			
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<ul style="list-style-type: none"> • Bando savarankiškai valgyti ir gerti iš puodelio. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valgo ir geria padedamas arba savarankiškai. • Kartais parodo mimiką, ženklais arba pasako, kada nori tuštintis ir šlapintis. Suaugusiojo rengiamas vaikas „jam padeda“. • Suaugusiojo padedamas plaunasi, šluostosi rankas, išpučia nosį. Paprašytas padeda žaislą į nurodytą vietą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Savarankiškai valgo ir geria. Pradedama naudoti stalo įrankius. Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti. • Pats eina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko. Suaugusiojo padedamas nusirengia ir apsirengia, bando praustis, nusišluostyti veidą, rankas. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valgo gana tvarkingai. Primenamas po valgio skalauja burną. Pasako, kodėl reikia plauti vaisius, uogas, daržoves. Padeda suaugusiajam serviruoti ir po valgio sutvarkyti stalą. • Dažniausiai savarankiškai naudojami tualetu ir susitvarko juo pasinaudojęs. Šiek tiek padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Šiek tiek padedamas plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą. • Priminus 	<ul style="list-style-type: none"> • Valgo tvarkingai, dažniausiai taisyklingai naudojami stalo įrankiais. Domisi, koks maistas sveikas ir visavertis. Serviruoja ir tvarko stalą, vadovaujamas suaugusiojo. • Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Priminus plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą. Priminus tvarkosi žaislus ir veiklos vietą. • Žaisdamas, ką nors 	<ul style="list-style-type: none"> • Valgo tvarkingai. Pasako, jog maistas reikalingas, kad augtume, būtume sveiki. Įvardija vieną kitą maisto produktą, kurį valgyti sveika, vieną kitą – kurio vartojimą reikėtų riboti. Savarankiškai serviruoja ir tvarko stalą. • Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Suaugusiųjų padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal orus. Priminus ar

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai		3 – 6 metai			
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
			<p>čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Gali sutvarkyti dalį žaislų, su kuriais žaidė.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pasako, kad negalima imti degtukų, vaistų, aštrių ir kitų pavojingų daiktų. 	<p>veikdamas stengiasi saugoti save ir kitus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Priminus stengiasi sėdėti, stovėti, vaikščioti taisyklingai. 	<p>savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą. Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių. Stebint suaugusiajam saugiai naudojami veiksmai skirtais aštriais įrankiais. Žino, kaip saugiai elgtis gatvėje, kur kreiptis iškilus pavojui, pasiklydus. • Priminus stengiasi vaikščioti, stovėti, sėdėti taisyklingai.
2. FIZINIS AKTYVUMAS					
<p>Vertybinių nuostatų. Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</p> <p>Esminis gebėjimas. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>					
<ul style="list-style-type: none"> • Sėdi, šliaužia, ropoja pirmyn ir atgal, įkalnėn ir nuokalnėn, laiptais 	<ul style="list-style-type: none"> • Savarankiškai atsistoja, stovi, atsitupia, pasilenkia, eina į priekį, šoną ir 	<ul style="list-style-type: none"> • Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tiksliai skirtingu ritmu eina ten, kur 	<ul style="list-style-type: none"> • Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, stovėdamas ir sėdėdamas atlieka 	<ul style="list-style-type: none"> • Eina pristatydamas pėdą prie pėdos, pakaitiniu ir pristatomuoju 	<ul style="list-style-type: none"> • Eina ratu, poroje, prasielkdamas, gyvatėle, atbulomis, šonu. Ištvėringas,

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai		3 – 6 metai			
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<p>aukštyn, ko nors įsitvėręs atsistoja, stovi laikydamasis ar savarankiškai, žingsniuoja laikydamasis, vedamas arba savarankiškai, išlaiko pusiausvyrą.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tikslingai siekia daikto, rankos judėjimą seka akimis, pačiumpa ir laiko daiktą saujoje, paglosto žaislą jo nečiupdamas, kiša jį į burną, purto, mojuoja, stuksena, gniaužo, dviem pirštais – nykščiu ir smiliumi – suima smulkų daiktą, perima daiktus iš vienos rankos į kitą. 	<p>atgal, eina stumdamas ar tempdamas daiktą, bėga tiesiomis kojomis, atsisėdęs ant riedančio žaislo stumiasi kojomis, pralenda per kliūtis keturpėsčia, padedamas lipa laiptais aukštyn pristatomuoju žingsniu, spiria kamuolį išlaikydamas pusiausvyrą.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pasuka riešą, apverčia plaštaką delnu žemyn, pasuka delnu aukštyn, mosteli plaštaka, paima daiktą iš viršaus apimdamas jį pirštais, išmeta daiktus iš rankos atleisdamas pirštus, ploja rankomis. • Ridena, meta, gauda kamuolį. 	<p>nori, vaikščiodamas apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija.</p> <p>Bėga keisdamas kryptį, greitį. Lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų. Atsisirdamas abiem kojomis pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją, spiria kamuolį.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geriau derina akies-rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius, tiksliau konstruoja, veria ant virvutės sagas, ridena, mēto, gauda kamuolį, įkerpa popieriaus kraštą. 	<p>įvairius judesius kojomis bei rankomis. Eina ant pirštų galų, eina siaura (5 cm) linija, gimnastikos suoleliu, lipa laiptais aukštyn ir žemyn nesilaikydamas už turėklų, šokinėja abiem ir ant vienos kojos, nušoka nuo paaukštino. Mina ir vairuoja triratuką.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pieštuką laiko tarp nykščio ir kitų pirštų, tiksliau atlieka judesius plaštaka ir pirštais (ima, atgnybia, suspaudžia dviem pirštais, kočioja tarp delnų) bei ranka (mojuoja, plasnoja). Ištistomis rankomis pagauna didelį kamuolį. Judesius tiksliau atlieka kaire arba dešine ranka, koja. 	<p>žingsniu, aukštai keldamas kelius, atlikdamas judesius rankomis, judėdamas vingiais. Greitas, vikrus, bėgioja vingiais, greitėdamas ir lėtėdamas, išsisukinėdamas, bėga ant pirštų galų. Šokinėja abiem kojomis vietoje ir judėdamas pirmyn, ant vienos kojos, šokinėja per virvutę, peršoka žemas kliūtis, pašoka siekdamas daikto.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laipioja lauko įrengimais. Spiria kamuolį iš įvairių padėčių, į taikinį. • Pieštuką ir žirkles laiko beveik taisyklingai. • Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius pirštais ir 	<p>bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomu ar pakaitiniu žingsniu, aukštai keldamas kelius, bėga suoleliu, įkalnėn, nuokalnėn.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Šokinėja ant vienos kojos judėdamas pirmyn, šoka į tolį, į aukštį. Važiuoja dviračiu. • Rankos ir pirštų judesius atlieka vikriau, greičiau, tiksliau, kruopščiau. • Tiksliau valdo pieštuką bei žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. • Su kamuoliu atlieka sporto žaidimų elementus, žaidžia komandomis, derindami veiksmus.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai		3 – 6 metai			
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
				ranka (veria ant virvelės smulkius daiktus, sega sagas). • Meta kamuolį iš įvairių padėčių, į taikinį, tiksliau gauda, mušinėja. Įsisupa ir supasi sūpynėmis.	

ORUS VAIKAS

Pasiekimų sritys: emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais, santykiai su bendraamžiais.

3. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA

Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis ir jausmais.

Esminis gebėjimas. Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).

Vaiko pasiekimai

2 – 3 metai		3 – 6 metai			
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
• Mimika, kūno judesiais ir garsais išreiškia džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. Patiria išsiskyrimo su tėvais nerimą ir džiaugsmą jiems sugrįžus. Išreiškia nerimą, pamatęs nepažįstamą	• Džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį reiškia skirtingu intensyvumu (nuo silpno nepatenkinto niurzgėjimo iki garsaus rėkimo). Emocijos pastovesnės, tačiau dar būdinga greita nuotaikų kaita.	• Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų raiškos būdus. Pradeda vartoti emocijų raiškos žodelius ir emocijų pavadinimus. • Pastebi kitų žmonių emocijų išraišką, atpažįsta aiškiausiai	• Pradeda suprasti, kad skirtingose situacijose (per gimimo dieną, susipykus su draugu) jaučia skirtingas emocijas, kad jas išreiškia mimika, balsu, veiksmais, poza. Pavadina pagrindines emocijas.	• Atpažįsta bei pavadina savo jausmus ir įvardija situacijas, kuriose jie kilo. • Vis geriau supranta ne tik kitų jausmus, bet ir situacijas, kuriose jie kyla (pakviečia žaisti	• Apibūdina savo jausmus, pakomentuoja juos sukėlusias situacijas bei priežastis. • Beveik neklysdamas iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato, kaip jaučiasi kitas, pastebi nuskriaustą, nusiminusį

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai		3 – 6 metai			
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
žmogų. • Atspindi kitų vaikų emocijų raišką (kartu juokiasi, jei juokiasi kitas, nusimena, jei kitas verkia).	• Atpažįsta kito vaiko ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas.	reiškiamas emocijas ir į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs).	• Atpažįsta kitų emocijas pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus. Geriau supranta kitų emocijas ir jausmus, dažnai tinkamai į juos reaguoja (pvz., stengiasi paguosti, padėti). • Pradedą suprasti, kad jo ir kitų emocijos gali skirtis (jam linksma, o kitam tuo pat metu liūdna).	nuliūdusį vaiką, kurio į žaidimą nepriėmė kiti). • Pradedą kalbėtis apie jausmus su kitais – pasako ar paklausia, kodėl pyksta, kodėl verkia.	ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. • Pradedą kalbėtis apie tai, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.
4. SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ					
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.					
Esminis gebėjimas. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsivardinęs geba nusiraminti.					
• Gerai jaučiasi įprastoje aplinkoje. Nusiramina kalbinamas, nešiojamas, supamas. • Tapatinasi su suaugusiojo, prie	• Išsigandęs, užsigavęs, išalkęs nusiramina suaugusiojo kalbinamas, glaudžiamas, maitinamas. Pats ieško nusiramavimo: apsikabina minkštą	• Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos. • Geriau valdo savo emocijų raišką ir	• Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, ir girdėdamas suaugusiojo komentarus. • Pradedą valdyti savo emocijų raiškos intensyvumą	• Nusiramina, atsipalaiduoja, klausydamasis ramios muzikos, pabuvęs vienas, kalbėdamasis su kitais. • Vis dažniau	• Pats taiko įvairesnius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus (pastovi prie akvariumo su žuvytėmis, klauso pasakos naudodamasis ausinėmis ir kt.). • Bando susilaikyti nuo

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai		3 – 6 metai			
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
kurio yra prisirišęs, emocijomis.	žaislą arba čiulpia čiulptuką, šaukia suaugusįjį, ropščiasi ant kelių. • Pradedą valdyti savo emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius.	veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius. Žaisdamas kalba su savimi, nes kalba padeda sutelkti dėmesį, kontroliuoti savo elgesį. Išbando įvairius konfliktų sprendimo ar savo interesų gynimo būdus (rėkia, neduoda žaislo, pasako suaugusiajam ir kt.). • Bando laikytis suaugusiojo prašymų ir susitarimų.	priklausomai nuo situacijos (pvz., ramioje aplinkoje džiaugsmą reiškia santūriau). Paklaustas ramioje situacijoje pasako galimas savo ar kito asmens netinkamo elgesio pasekmes. • Nuolat primenant ir sekdamas suaugusiojo bei kitų vaikų pavyzdžiu laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. Žaisdamas stengiasi laikytis žaidimo taisyklių.	jausmus išreiškia mimika ir žodžiais, o ne veiksmais. Ramioje situacijoje sugalvoja kelis konflikto sprendimo būdus, numato jų taikymo pasekmes. • Retkarčiais primenamas laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. Pats primena kitiems tinkamo elgesio taisykles ir bando jų laikytis be suaugusiųjų priežiūros.	netinkamo elgesio jį provokuojančiose situacijose, ieško taikių išeikių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. • Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimų.
5. SAVIVOKA IR SAVIGARBA					
Vertybinių nuostatų. Save vertina teigiamai.					
Esminis gebėjimas. Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.					

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai		3 – 6 metai			
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<ul style="list-style-type: none"> • Reaguoja į pasakytą savo vardą. • Pradedą jausti savo kūno buvimą – apžiūrinėja, tyrinėja savo rankas, kojas, stebi jų judėjimą. • Apžiūrinėja, liečia kitą vaiką, tyrinėja jo kūną. • Jaučiasi svarbus kitiems – šypsosi, krykštuoja, kai aplinkiniai maloniai bendrauja su juo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Turi savo kūno išorės vaizdinius – atpažįsta save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje, pavadina kelias kūno dalis. • Supranta, ką ir kaip gali padaryti pats, išreiškia savo norus, pyksta, kai suaugusysis neleidžia to daryti. • Džiaugiasi didėjančiomis savo galimybėmis judėti, atlikti veiksmus, kalbėti, tikisi juo besirūpinančio suaugusiojo pritarimo, palaikymo, pagyrimo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalba pirmuoju asmeniu: „aš noriu“, „mano“. Savo „aš“ sieja su savo veikla ir daiktų turėjimu – pasako, ką daro, ką turi. • Pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė, atskiria berniukus nuo mergaičių, pavadina 5–6 kūno dalis. • Didžiuojasi tuo, ką turi ir ką gali daryti, tikisi, kad juo besirūpinantys suaugusieji ir kiti vaikai jį mėgsta ir priima. 	<ul style="list-style-type: none"> • Supranta, kad turi nuo kitų atskirą savo norų, ketinimų, jausmų pasaulį. • Pasako, kaip jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi, ko nori kitas asmuo. • Supranta, kad suaugęs žmogus negalėjo matyti to, ką jis matė, ką darė arba kas atsitiko, jeigu nebuvo kartu (tėvams pasakoja, ką veikė darželyje ir kt.). • Mano, kad yra geras, todėl kiti jį mėgsta, palankiai vertina. 	<ul style="list-style-type: none"> • Supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo: atpažįsta save kūdikystės nuotraukose, apibūdina savo išvaizdą, teisingai pasako, kad suaugęs bus vyras (moteris), tėvelis (mamytė). • Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys, kalba apie šeimą, draugus. • Savęs vertinimas nepastovus, priklauso nuo tuo metu išsakyto suaugusiojo vertinimo, siekia kitų dėmesio, palankių vertinimų. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vis geriau suvokia savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus, šeimą, bendruomenę, Tėvynę. • Ima suvokti save, kaip galintį daryti įtaką kitam (pralinksinti, padėti ir kt.) ir atsakingai pasirinkti (ką veikti, kaip elgtis, aktyviai dalyvauti priimant su jo gyvenimu ir veikla susijusius sprendimus ar kt.). • Juokiasi iš savo klaidų ar mažų nelaimių, jeigu jos nesukėlė rimtų pasekmių. • Save apibūdina, nusakydamas fizines ir elgesio savybes, priklausymą šeimai, grupei, gali pasakyti savo tautybę. • Save ir savo gebėjimus vertina teigiamai. Stebi ir atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus (pasakytus žodžius,

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
					kvietimą žaisti kartu ir kt.).
6. SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS					
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.					
Esminis gebėjimas. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.					
Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmyų pasekmes sau ir kitiems.					
<ul style="list-style-type: none"> • Verkia atsiskirdamas nuo tėvų, tačiau padedamas pedagogo pamažu nurimsta ir įsitraukia į veiklą. • Atpažįsta juo besirūpinantį suaugusįjį, džiaugiasi jį pamatęs, atsako jam kalbinamas, žaidinamas, siekia būti greta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sunkiai atsiskiria nuo mamos, tėčio ar globėjo. • Akivaizdžiai parodo prierašumą prie juo besirūpinančio suaugusiojo. • Mėgsta žaisti kartu su juo, stebi ir mėgdžioja jo žodžius, veiksmus. • Prieš ką nors darydamas pažiūri į suaugusiojo veidą, laukdamas pritarimo ar nepritarimo ženklų, atpažįsta suaugusiojo emocijas, jausmus. • Dažniausiai vykdo jam suprantamus suaugusiojo prašymus, kreipiasi į jį pagalbos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lengviau nei antraisiais metais atsiskiria nuo tėvų. • Drąsiai veikia, rizikuoja, išbando ką nors nauja, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. • Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. • Nori veikti savarankiškai ir tikisi suaugusiojo palaikymo, pagyrimo. • Ne visada priima suaugusiojo pagalbą, kartais užsispiria. • Ramiai stebi 	<ul style="list-style-type: none"> • Lengvai atsiskiria nuo tėvų ar globėjų. • Grupėje jaučiasi saugus, rodo pasitikėjimą grupės auklėtojais, supranta jų jausmus, bendradarbiauja su jais: guodžiasi, kalbasi, klausia, tariasi. • Paklaustas suaugusiajam pasako savo nuomonę. • Dažniausiai stengiasi laikytis suaugusiųjų nustatytos tvarkos, priima jų pagalbą, pasiūlymus bei vykdo 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodo, prašo, siūlo, aiškina, nurodinėja, įtraukdamas suaugusįjį į savo žaidimus, bendrą veiklą, pokalbius apie savijautą ir elgesį. • Priima su veikla susijusius suaugusiojo pasiūlymus. • Tikrina suaugusiojo išsakytas leistino elgesio ribas – atsiklausia, derasi, pasako, kaip pasielgė kitas, ir laukia komentarų. • Dažniausiai laikosi sutartų taisyklių, suaugusiojo prašymų, 	<ul style="list-style-type: none"> • Nusiteikęs geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su suaugusiaisiais. • Tariasi, diskutuoja su jais dėl dienotvarkės ir elgesio taisyklių, teikia pasiūlymus, stengiasi laikytis susitarimų, nors kartais su suaugusiuoju bendrauja priešišškai. • Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo nuomonę. • Paprašytas paaiškina, kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais žmonėmis, kai šalia nėra juo besirūpinančio suaugusiojo.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
	<ul style="list-style-type: none"> Bijo nepažįstamų žmonių, nežinomos aplinkos, neįprastų žaislų. 	nepažįstamus žmones, kai auklėtojas yra šalia jo arba matomas netoliese.	individualiai pasakytus prašymus. Mėgsta ką nors daryti kartu su suaugusiuoju. <ul style="list-style-type: none"> Kalbasi, ką nors veikia su nepažįstamais žmonėmis, kai auklėtojas yra šalia jo arba matomas netoliese. 	pasiūlymų, tačiau stipriai supykęs, išsigandęs, susijaudinęs gali priešintis suaugusiajam. <ul style="list-style-type: none"> Drąsiai bendrauja su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis. 	<ul style="list-style-type: none"> Žino, į ką galima kreiptis pagalbos pasimetus, nutikus nelaimei.

7. SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS

Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.

Esminis gebėjimas. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<ul style="list-style-type: none"> Patinka žiūrėti į kitus kūdikius, būti šalia kitų vaikų, juos liesti, mėgdžioti jų veido išraišką, veiksmus. 	<ul style="list-style-type: none"> Mėgsta žaisti greta kitų vaikų, stebėti jų veiklą. Jiems šypsosi, mėgdžioja jų judesius, veiksmus, ką nors pasako. Gali duoti žaislą kitam, jį imti iš kito, tačiau supykęs gali atimti žaislą iš kito, jam 	<ul style="list-style-type: none"> Ieško bendraamžių draugijos. Žaidžia greta, trumpai pažaidžia su kitu vaiku, trumpam įsitraukia į kito vaiko žaidimą. Bendrauja mimika, judesiais, veiksmais, dažniau kalbasi su kitu 	<ul style="list-style-type: none"> Kartu su bendraamžiais žaidžia bendrus žaidimus (kviečia žaisti, priima, prašosi priimamas į žaidimą). Žaisdamas mėgdžioja kitus vaikus, supranta jų 	<ul style="list-style-type: none"> Sėkmingai įsitraukia į vaikų grupę ir nuolat kartu žaidžia. Geranoriškai veikia kartu su kitais, siūlydamas savo sumanymą ar priimdamas kitų sumanymą, fantazuodamas. 	<ul style="list-style-type: none"> Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, palaikyti su jais gerus santykius, domisi skirtumais tarp vaikų ir juos toleruoja. Taikiai diskutuoja, tariasi, derasi su kitais vaikais dėl žaidimų

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai		3 – 6 metai			
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
	suduoti.	<p>vaiku, pakaitomis atlieka veiksmus su tuo pačiu žaislu. Audringai reiškia teises į savo daiktus, žaislus, nori kito vaiko jam patinkančio žaislo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gali simpatizuoti kuriam nors vaikui. 	<p>norus, stengiasi suprasti kita kalba kalbančio vaiko sumanymus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tariausi dėl vaidmenų, siužeto, žaislų. • Padedamas suaugusiojo, palaukia savo eilės, dalijasi žaislais, priima kompromisinį pasiūlymą. • Gali turėti vieną ar kelis nenuolatinius žaidimų partnerius. Su jais lengvai susipyksta ir susitaiko. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tikslingai atsineša žaislą iš namų bendram žaidimui su žaidimo draugu. • Paprašius kitam vaikui, duoda pažaisti savo žaislu arba žaidžia juo paeiliui. • Noriai žaidžia su vaikais iš kitos kultūrinės ar socialinės aplinkos, natūraliai priima vaikų skirtumus. • Gali padėti kitam vaikui. Pats randa nesutarimo, konflikto sprendimo būdą arba prašo suaugusiojo pagalbos. • Gali turėti draugą arba kelis kurį laiką nesikeičiančius žaidimų partnerius. 	<p>sumanymų ir veiklos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dalijasi žaislais ir kovoja už kitų teisę žaisti paeiliui. • Siekdamas rasti kompromisą, ištraukia į derybų procesą. • Supranta, kad grupė vaikų, norėdama veikti sutartinai, turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. • Supranta, koks elgesys yra geras ar blogas ir kodėl. Suvokia savo veiksmų pasekmes sau ir kitiems. • Turi draugą arba kelis nuolatinius žaidimų partnerius. • Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
BENDRAUJANTIS VAIKAS					
Pasiekimų sritys: sakytinė kalba, rašytinė kalba.					
8. SAKY TINĖ KALBA					
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei patirtį kalba.					
Esminis gebėjimas. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.					
Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<p>Klausymas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Įdėmiai klausosi suaugusiojo. Skiria griežtą ir malonų kalbinančio suaugusiojo toną. • Supranta elementarius kalbinančiojo klausimus ir prašymus. • Atpažįsta artimiausios aplinkos garsus. • Džiaugiasi įvairiais garsais ir ritmais. • Supranta savo ir artimųjų vardus, artimiausios aplinkos daiktų ir reiškinių 	<p>Klausymas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klausosi ir kalba, mimika, gestais reaguoja į suaugusiųjų ir vaikų kalbėjimą. • Supranta vaikų ir suaugusiųjų kalbą apie artimiausios aplinkos objektus, reiškinius, santykius, nesudėtingus trumpus tekstus: žaidinimus, eilėraštkus, pasakas, pasakojimus, su dienotvarke susijusius prašymus, paprastus klausimus. • Supranta ir greitai mokosi paprastų naujų 	<p>Klausymas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klausosi skaitomų ir pasakojamų kūrinėlių, naujų žodžių. • Išklauso, supranta ir reaguoja į kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus, siūlymus, patarimus. <p>Kalbėjimas</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3–4 žodžių sakiniais kalba ir klausinėja apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus. Pradeda mėgdžioti suaugusiųjų kalbėseną. Sako „ačiū“, „prašau“. • Kalba ir klausinėja apie tai, ką matė ir 	<p>Klausymas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klausosi aplinkinių pokalbių, sekamų, pasakojamų, skaitomų, deklamuojamų kūrinėlių literatūrine kalba, tarmiškai. • Pradedą išklaudyti, suprasti ir reaguoti į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas. Stengiasi suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. <p>Kalbėjimas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kalba pats sau, kalba kitam, klausinėja, 	<p>Klausymas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klausosi įvairaus turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie aplinką, įvairius įvykius, reiškinius, klausosi gyvai, įrašų. • Supranta sudėtingesnio turinio tekstus. Supranta, kad į jį kreipiamasi ar kalbama ne gimtąja kalba. <p>Kalbėjimas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Natūraliai kitiems kalba apie tai, ką žino, veikia, ko nori, tikisi, 	<p>Klausymas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, įvairių stilių tekstų, mįslių, erzinimų, pajuokavimų bendrine kalba ir tarme. • Supranta knygelės, pasakojimo, pokalbio turinį, įvykių eigą. • Supranta pajuokavimus, dviprasmybes, frazeologizmus, perkeltinę žodžių prasmę. Supranta artimiausioje aplinkoje vartojamus kitos kalbos žodžius. <p>Kalbėjimas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kalba natūraliai, atsižvelgdamas į bendravimo situaciją,

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai		3 – 6 metai			
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<p>pavadinimus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Supranta veiksmų pavadinimus, geba veiksmams atsakyti į klausimus. <p>Kalbėjimas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Komunikavimui vartoja įvairius garsus ir judesius: daug čiauška, kartoja, mėgdžioja jam tariamus garsus ir skiemenis. • Vartoja kelis trumpus žodelius objektams, veiksmams įvardyti, norams išsakyti, palydi juos judesiu. 	<p>žodžių. Išklauso ir supranta du vienas po kito išsakomus prašymus, kvietimus.</p> <p>Kalbėjimas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Noriai dalyvauja pokalbiuose. <p>Mėgdžiojimu, žodelių pakartojimais, veiksmams, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dviejų trijų žodžių sakiniais kalba apie tai, ką mato ir girdi, kas atsitiko, ko nori. • Suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius. 	<p>girdėjo, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius, net jei jų dabar ir nemato.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, kalba apie juos. Vienu ar keliais žodžiais atsako į elementarius klausimus. • Kalba kelių žodžių sakiniais, žodžius derina pagal giminę, skaičių, linksnį. • Kartu su suaugusiuoju deklamuoja eilėraštkus, užbaigia žinomas pasakas, eilėraščius. 	<p>užkalbina, prašo, pašaukia, kartais laikydamasis elementarių kalbinio etiketo normų.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kalba, pasakoja apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė. <p>Žaidžia garsais ir žodžiais, kuria naujus žodžius.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kalba, pasakoja apie tai, ką mato ir matė, girdi ir girdėjo, ką sužinojo, suprato, vartodamas elementarius terminus, girdėtus naujus žodžius. • Kalbėdamas vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius. Taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos žodžių garsų. Padedant atpažįsta žodyje kelis atskirus 	<p>nesupratus paaiškina, pakartoja. Kalbėdamas žiūri į akis.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kalba, pasakoja apie tai, kas buvo nutikę, įvykę, tai siedamas su žmonėmis, tautos gyvenimu, gamtos reiškiniais. Vartoja įvairią techniką, transporto priemones bei prietaisus įvardijančius žodžius. • Pasakoja, kalbasi apie matytus animacinius filmus, televizijos laidas, žaistus kompiuterinius žaidimus. • Bando susikalbėti su kitakalbiu vaiku, pakartodamas jo kalbos vieną kitą žodį. • Laisvai kalba sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis perprastų kalbos taisyklių. 	<p>išsakydamas savo patirtį, norus, svajones, svarstymus, kalba apie problemų sprendimą, vartoja mandagumo bei vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.), technologinius terminus (mikrofonas, pelė, klaviatūra ir kt.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bando susikalbėti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. • Garsiai svarsto savo planuojamos veiklos eigą, praneša apie tai draugui, grupei draugų, visai grupei. • Klausinėja apie tai, kas išgiršta, matyta, sugalvota, pajausta. • Pasakoja, kalba apie aplinką, gamtos reiškinius, techniką, įvardydamas įvairias detales, savybes, būsenas, vartodamas naujai išgirstus sudėtingesnės sandaros žodžius.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai		3 – 6 metai			
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
			<p>garsus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deklamuoja trumpus eilėraščius, atkartoja trumpas pasakas ar apsakymus, pridėdamas savo žodžių, pasakojimą palydėdamas gestais ir mimika. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vartoja daugumą kalbos dalių (daiktavardžius, veiksmažodžius, būdvardžius,rieveksmius, prielinksnius ir kt.). • Išgirsta pirmą ir paskutinį garsą jo paties, tėvų, draugų vardažodžiuose, trumpuose žodžiuose. • Seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, kuria įvairias istorijas, eilėraštkus, inscenizuoja. • Deklamuoja skaitomų pasakų eiliuotus intarpus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalba taisyklingais sudėtingais sakiniais, vartoja pagrindines kalbos dalis. Išgirsta žodžius, kurie panašiai skamba, bet turi skirtingą reikšmę. • Išgirsta pirmą, paskutinį ir žodžio viduryje esančius garsus. • Skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. • Komentuoja meno kūrinis, atpasakoja pasakas, padavimus, apsakymus, matytus ir girdėtus per įvairias skaitmenines laikmenas (TV, DVD, CD). • Kuria ir pasakoja įvairius tekstus, mįsles, humoristines istorijas, deklamuoja savo sukurtus kūrinėlius, žaidžia prasmingais ir beprasmyiais žodžiais, bando juokauti, kalba „ateivių“ kalbomis, „užsienio“ kalbomis.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
					• Keičia balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonacijas ir kt.
9. RAŠY TINĖ KALBA					
Vertybinė nuostata. Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.					
Esminis gebėjimas. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.					
Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<ul style="list-style-type: none"> • Žiūrinėja paveikslėlius, knygeles. • Palankiai reaguoja į knygelių skaitymą kartu su suaugusiais. • Stebi, domisi įvairiomis rašymo priemonėmis, braukojomis įvairias linijas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Žiūrinėja paveikslėlius, knygeles, pirštu juos rodo. • Pradeda atpažinti mėgstamas knygeles, prašo jas paskaityti. • Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius. • Įvairiomis rašymo priemonėmis spontaniškai brauko popieriaus lape. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vartydamas knygeles dėmesį skiria ne tik paveikslėliams, bet ir tekstui, prašydamas paskaityti. • Geba sieti paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadina. • Pradeda pažinti aplinkoje esančius simbolius. • Įvairiomis rašymo priemonėmis kraigalioja vertikalias ir horizontalias linijas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaizduoja kad skaito knygą, kuri jam buvo skaityta. • Skaito knygelių paveikslėlius, įvardija objektų ir veikėjų bruožus, veiksmus. • Atkreipia dėmesį į raides, simbolius aplinkoje, pradeda jais manipuliuoti įvairioje veikloje. • Keiverzonėse ir piešiniuose pasirodo realių raidžių elementai ir raidės. • Raidėmis ir simboliais pradeda 	<ul style="list-style-type: none"> • Domisi abėcėlės raidėmis. Pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide. • Supranta, kad raidės turi savo pavadinimą ir specifinę grafinę raišką. • Supranta aplinkoje matomų kai kurių spausdintų žodžių prasmę. • Įvardija specifinius skaitomo teksto veikėjų bruožus. • Domisi ir supranta skirtingų spaudinių funkcijas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, bando jį suprasti. Žino keliolika abėcėlės raidžių. • Supranta, kad garsas siejamas su raide, o raidės sudaro žodį. • Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, geba užrašyti savo vardą. Piešiniuose užrašo atskirų objektų pavadinimus.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
			manipuliuoti įvairioje veikloje.	• Kopijuoja raides, iliustruoja pasakas, pasakojimus.	
SMALSUS VAIKAS					
Pasiekimų sritys: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas.					
10. APLINKOS PAŽINIMAS					
Vertybinė nuostata. Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.					
Esminis gebėjimas. Vardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.					
Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<ul style="list-style-type: none"> • Domisi aplinka, reaguoja į skirtingus vaizdus, kvapus, garsus. • Atpažįsta artimus žmones, žaislus, daiktus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pažįsta ir pavadina kai kuriuos gyvūnus, žmones, daiktus, jų atvaizdus. • Žino kai kurių daiktų paskirtį ir jais naudojasi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skiria atskirus gamtos reiškinius, įvardija augalus, gyvūnus. • Orientuojasi savo grupės, darželio aplinkoje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pažįsta gyvenamosios vietos objektus. • Pasako miesto, gatvės kurioje gyvenas pavadinimus, vardą ir pavardę. • Pastebi ir nusako aiškiausiai pastebimus gyvūnų ir augalų požymius. • Pavieksluose atpažįsta dažniausiai sutinkamus gyvūnus, medžius, daržoves, 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta ir įvardija ne tik naminius bet ir laukinius gyvūnus. • Skiria daržoves, vaisius, nuogas, nusako kaip naudoti maistui. • Pasakoja apie savo šeimą, jos buitį ir tradicijas, savo gimtąjį miestą. • Gali savarankiškai nueiti į salę, biblioteką, valgyklą ar pan. • Atranda buities 	<ul style="list-style-type: none"> • Pastebi aiškiai matomus skirtumus tarp gyvūnų ir augalų. • Moka prižiūrėti kambarinius augalus, daržoves, stebi jų augimą. • Pasakoja apie naminių gyvulių naudą žmogui, augalų naudojimą maistui. • Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. • Žino tėvų profesijas, įvardija savo giminaičius, žino namų adresą.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
			grybus, pasako jų pavadinimus • Pasako metų laikų pavadinimus ir jiems būdingus požymius.	prietaisų, skaitmeninių technologijų panaudojimo galimybes.	• Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą, domisi seniau ir dabar naudojamais daiktais, pasakoja apie tradicines šventes. • Rodo pagarbą gyvajai ir negyvajai aplinkai.

11. SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS

Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.

Esminis gebėjimas: geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal spalvą, formą, dydį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<ul style="list-style-type: none"> • Domisi aplinka, reaguoja į skirtingus vaizdus, kvapus, garsus. • Atpažįsta artimus žmones, žaislus, daiktus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pažįsta ir pavadina kai kuriuos gyvūnus, žmones, daiktus, jų atvaizdus. • Žino kai kurių daiktų paskirtį ir jais naudojami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skiria atskirus gamtos reiškinius, įvardija augalus, gyvūnus. • Orientuojasi savo grupės, darželio aplinkoje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pradedama skaičiuoti daiktus, palygina dvi daiktų grupes. • Pradedama vartoti kelintinius skaitvardžius. • Atpažįsta ir atrenka apskritos, kvadrato ir trikampio formos daiktus. • Lygina daiktus pagal ilgį, storį, 	<ul style="list-style-type: none"> • Supranta, kad daiktų skaičius nepriklauso nuo jų formos, dydžio ir kitų savybių. • Skaičiuoja bent iki 5. • Pastebi kaip sudaryta daiktų (elementų) seka, geba pratęsti ją 1-2 daiktais. • Skiria kelintinius skaitvardžius. 	<ul style="list-style-type: none"> • Susieja daiktų kiekį su atitinkamu daiktų skaičių vaizduojančiu simboliu. • Skaičiuoja bent iki 10. • Atkuria, pratęsia, sukuria skirtingų garsų, dydžių, spalvų, formų sekas su 2-3 pasikartojančiais elementais. • Skiria plokštumos ir erdvės figūras: skritulį ir rutulį, kvadratą ir kubą.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
			aukštį, masę ir pan. <ul style="list-style-type: none"> • Pradedama vartoti sąvokas didesnis - mažesnis, ilgesnis-trumpesnis, storesnis-plonesnis, aukštesnis žemesnis. • Pradedama skirti dešinę ir kairę kūno puses, priekį ir nugarą. Vartoja žodžius pirmyn-atgal, kairėn-dešinėn, aukštin-žemyn. • Paros dalis sieja su savo gyvenimo ritmu. Žino metų laikus ir būdingus jiems požymius. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skiria trikampę ir stačiakampę figūras. Grupuoja daiktus atsižvelgdamas į jų spalvą, formą, dydį. • Supranta, ką reiškia sudėlioti nuo mažiausio iki didžiausio ir atvirkščiai. • Supranta, kad knygos skaitomos iš kairės į dešinę ir iš viršaus į apačią. • Pradedama suvokti praeitį, dabartį, ateitį. Skiria sąvokas šiandien, rytoj, vakar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matuodamas atstumą, ilgį, plotą naudojami sąlyginiais matais (pėda, sprindis). • Pradedama vartoti sąvokas: šiek tiek didesnis, truputį mažesnis, didžiausias, mažiausias ir kt. • Apibūdina daiktų vietą į dešinę nuo, prieš, po, tarp, viduryje, šonuose. • Žino, jog gamtoje esama įvairios trukmės pasikartojančių ciklų.

12. MENINĖ RAIŠKA

Vertybinė nuostata: Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.

Esminiai gebėjimai. Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
• Reaguoja į muzikos	• Įdėmiai klausosi	• Vienas ir kartu su	• Klausydamas	• Spontaniškai	• Klausosi įvairaus

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
garsus, melodijas, balso intonaciją, judesius, mimiką suklysdamas ar pradėdamas krykštauti, judėdamas.	<p>muzikos ir aplinkos garsų, spontaniškai žaidžia balso intonacijomis, rankų ir kojų judesiais mėgdžioja žaidinimų judesius.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skambant muzikai ritmiškai ploja, trepsi, tūpčioja, barškina, stuksena kokiu nors daiktu. 	<p>kitais dainuoja 2-4 garsų dainėles, žaidžia muzikinius žaidimus, jų tekstą imituoja judesiais.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tyrinėja muzikos instrumentus ir jais ritmiškai groja kartu su pedagogu. • Kuria, dainuoja vieno aukščio tonu savitus žodžius, ritmuoja vaikiškais instrumentais. • Šoka spontaniškai kurdamas dviejų-trijų natūralių judesių seką. 	<p>muzikos, gamtos garsų ir kt. emociškai atliepia jų nuotaiką, tempą, bei keliais žodžiais juos apibūdina.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartu su kitais dainuoja, tyrinėja savo balso galimybes, ritmiškai juda. • Tyrinėja garso išgavimo būdus įvairiais instrumentais, pritaria suaugusio grojimui. 	<p>improvizuoja, savais žodžiais išsako kilusius išpūdžius. Atpažįsta kai kurių muzikos instrumentų tembrus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dainuodamas stengiasi intonuoti, taisyklingai artikuliuoti, taisyklingai stovėti, kvėpuoti. • Muzikos instrumentais pritaria dainoms, šokiams. 	<p>stiliaus, žanro muzikos kūrinį. Įvardija kūrinio nuotaiką, tempą, dinamiką, skiria kai kuriuos instrumentus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dainuoja kanonu, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. • Muzikos instrumentais groja melodijas. • Improvizuoja, žaidžia muzikinius dialogus, kuria judesius kontrastingo pobūdžio muzikai.
13. ESTETINIS SUVOKIMAS					
Vertybinė nuostata. Domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.					
Esminis gebėjimas. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais.					
Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<ul style="list-style-type: none"> • Susidomi, trumpam sutelkia dėmesį bei rodo pasitenkinimą kai yra emociškai 	<ul style="list-style-type: none"> • Skirtingai reaguoja į besikeičiančią intonaciją, muzikos garsus, gamtos vaizdus, 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, 	<ul style="list-style-type: none"> • Džiaugiasi menine veikla, nori dainuoti, šokti, vaidinti, pasipuošti, gražiai 	<ul style="list-style-type: none"> • Mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Rodo pasitenkinimą 	<ul style="list-style-type: none"> • Stengiasi kuo gražiau šokti, vaidinti, deklamuoti, dainuoti, groti ir pan.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
kalbinamas suaugusiojo, kai mato ryškius, gražių formų daiktus, muziką, žaislus, šokio judesius.	spalvingas knygeles, šokančius ir vaidinančius vaikus. Intuityviai mėgdžioja tai, kas patinka.	ratelius, dailės kūrinius ir pan. • Emocingai reaguoja girdėdamas darnų garsų, žodžių sąskambį, žiūrėdamas knygeles ir pan. • Paklaustas pasako, ar patiko kūrinys.	atrodyti. • Skirtingai reaguoja klausydamas, žiūrėdamas skirtingo pobūdžio, kontrastingus meno kūrinius, aplinką. • Keliais žodžiais ar sakiniais pasako savo įspūdžius. Reaguoja į kitų nuomonę.	bendra veikla. Grožisi gamtos spalvomis, formomis, garsais. • Pastebi kai kuriuos meninės kūrybos proceso ypatumus. Pasako kaip jautėsi ir ką patyrė. • Dalijasi įspūdžiais po koncertų, parodų, Pasako savo nuomonę.	• Pastebi papuoštą aplinką, meno kūrinius ir pasako, kas jam gražu. Palankiai vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą. • Pasakoja įspūdžius apie muzikos, vaidinimo ar kitų matytų kūrinių įvykius, veikėjus, nuotaiką.
SĖKMINGAI BESIUGDANTIS VAIKAS					
Pasiekimų sritys: iniciatyvumas ir atkaklumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, kūrybiškumas, mokėjimas mokyti.					
14. INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS					
Vertybinė nuostata. Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.					
Esminis gebėjimas. Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam išitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.					
Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
• Pats juda link jį sudominusių žaislų, trumpam sutelkia dėmesį į judantį daiktą. • Čiauška, žvelgia į akis.	• Daug kartų atkakliai bando atlikti naują veiksmą, kartoja tai kas pavyko. • Protestuoja, reiškia nepasitenkinimą, negalėdamas įveikti kliūties.	• Mėgsta išbandyti suaugusiojo pasiūlytus naujus žaislus, žaidimus, neįprastą veiklą. • Nuolat energingai žaidžia, ekspresyviai reiškia savo norus,	• Dažniausiai pats pasirenka ir kurį laiką plėtoja veiklą vienas ir su draugais. • Įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą jam, vaikų grupei ar visai	• Pats pasirenka ir ilgesnį laiką plėtoja žaidimą vienas ir su draugais. • Suaugusiojo pasiūlytą veiklą atlieka susikaupęs, išradingai, savaip,	• Turiningai plėtoja paties pasirinktą veiklą, ją tęsia po dienos miego, kitą dieną, kelias dienas. • Ilgesniam laikui išitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą, siūlo draugams, kviečia

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
		sako – ne.	grupei. • Siekia savarankiškumo, bet vis dar laukia suaugusiojo paskatinimo, padrąsinimo.	savarankiškai. • Ilgesnį laiką pats bando įveikti kliūtis savo veikloje, nepavykus kreipiasi pagalbos.	suaugusįjį įsijungti į jo paties sugalvotą veiklą. • Savarankiškai bando įveikti kliūtis savo veikloje, nepasisekus kreipiasi į suaugusįjį.
15. TYRINĖJIMAS					
Vertybinė nuostata. Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.					
Esminis gebėjimas. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.					
Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<ul style="list-style-type: none"> • Stengiasi pamatyti, išgirsti, paliesti, paimti, paragauti žaislus ir kitus daiktus. • Reaguoja į tai kas vyksta aplinkui, bando dalyvauti (mimika, judesiais, garsais). 	<ul style="list-style-type: none"> • Stebi kas vyksta, mėgsta žaisti slėpynių. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis, tačiau rodo susidomėjimą, bando aiškintis, kas tai yra, kaip ir kodėl tai veikia, vyksta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pats pasirenka žaidimui ar kitai veiklai reikalingus daiktus ir medžiagas, paaiškina kodėl pasirinko. • Žaisdamas tyrinėja, išbando medžiagas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Geba suvokti ryšį tarp to, kaip daiktas padarytas ir jo paskirties. • Domisi medžiagomis iš kurių padaryti daiktai, ir jų savybėmis. • Išskiria akivaizdžius daiktų ir medžiagų, gyvūnų, augalų bruožus, savybes. • Stengiasi su 	<ul style="list-style-type: none"> • Domisi ir tyrinėja aplinką, augalus, gamtą, pastatus. Noriai atlieka paprastus bandymus. • Samprotauja apie tai ką atrado, sužinojo, kelia tolesnius klausimus. • Aktyviai tyrinėja aplinką, tinkamai pasitelkia pojūčius, pasitelkia įrankius. • Su suaugusiais ar vaikais aptaria

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
				nepažįstamais daiktais ir medžiagomis elgtis atsargiai.	nesudėtingų bandymų, stebėjimų procesus ir rezultatus, mokosi pavaizduoti juos nesudėtingose lentelėse, diagramose. • Tikslingai grupuoja ir klasifikuoja daiktus, medžiagas, gyvūnus ir augalus.
16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS					
Vertybinių nuostata. Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.					
Esminis gebėjimas. Atpažįsta ką nors veikiant kilsius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.					
Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<ul style="list-style-type: none"> • Pakartoja nepasisekusį veiksmą, jį keičia, kad pasiektų laukiamą rezultatą. • Mimika, gestais ir žodžiais parodo, kad susidūrė su kliūtimi, tikėdamasis suaugusiojo pagalbos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Susidūręs su kliūtimi, išbando jau žinomus veikimo būdus. Stebi, kaip panašioje situacijoje elgiasi kiti ir išbando jų naudojamus būdus. • Nepavykus įveikti kliūties, meta veiklą arba laukia pagalbos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Drąsiai imasi sudėtingos veiklos, atkakliai, keisdamas veikimo būdus bando ją atlikti pats, stebi savo veiksmų pasekmes. • Nepavykus įveikti sudėtingos veiklos ar kliūties, prašo pagalbos arba meta veiklą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema nori ją įveikti. • Stebi savo veiksmų pasekmes, supranta, kada pavyko įveikti sunkumus. Nepasisekus prašo suaugusiojo pagalbos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kartais pats ieško sunkumų, kliūčių, aktyviai bando jas įveikti. • Ieško tinkamų sprendimų, tariasi su kitais, mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių. • Nepasisekus, samprotauja, ką 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta su koku sunkumu ar problema susidūrė. • Ieško tinkamų sprendimų, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes, tariasi su kitais ir atsižvelgia į jų nuomonę, siūlo ir priima pagalbą, mokosi iš savo ir kitų klaidų.

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
				galima daryti toliau, kitaip arba prašo suaugusiojo pagalbos.	• Nepasisekus bando kelis kartus ieškodamas išeities.
17. KŪRYBIŠKUMAS					
Vertybinė nuostata. Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.					
Esminis gebėjimas. Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo netikėtas idėjas ir jas įgyvendina.					
Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<ul style="list-style-type: none"> • Pastebi ir smalsiai, gyvai reaguoja į naujus daiktus, žmones, aplinkos pasikeitimus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Domisi naujais daiktais, vaizdais, garsais, judesiais. • Atranda naujus veiksmus ir taiko juos daiktams tyrinėti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atranda vis naujus dalykus artimojoje aplinkoje. • Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus simbolinius veiksmus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Išvelgia naujas įprastų daiktų bei reiškinių savybes. • Pasitelkia vaizduotę ką nors veikdamas: žaisdamas, pasakodamas, judėdamas, kurdamas. <ul style="list-style-type: none"> • Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klausinėja aiškindamasis, jam naujus, nežinomus dalykus. • Savitai suvokia ir vaizduoja pasaulį. • Išradingai neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones. • Džiaugiasi savitu veiksmo procesu ir rezultatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kelia probleminius klausimus, diskutuoja, svarsto, įsivaizduoja, fantazuoja. • Ieško atsakymų, naujų idėjų, netikėtų sprendimų ir kt., siekia rezultato. • Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti, daryti kitaip.
18. MOKĖJIMAS MOKYTIS					
Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.					
Esminis gebėjimas. mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprenddamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.					
Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		

Vaiko pasiekimai					
2 – 3 metai			3 – 6 metai		
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
1 ŽINGSNIS	2 ŽINGSNIS	3 ŽINGSNIS	4 ŽINGSNIS	5 ŽINGSNIS	6 ŽINGSNIS
<ul style="list-style-type: none"> • Reaguoja į kalbinimą, mimiką, žaislus, daiktus. • Pradedą tyrinėti žaislus ir daiktus visais pojūčiais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktyviai domisi aplinkos daiktais, siekia juos išbandyti. • Patraukia, pastumia, įdeda ir kitaip manipuliuoja daiktais, kartoja pavykusį veiksmą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klausia, kaip kas nors vyksta, veikia, atidžiai stebi, bando. • Veikia tikėdamasis tam tikro tikslo, džiaugiasi to ką išmoko. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mėgsta kūrybiškai žaisti, veikti, siūlo žaidimo idėjas, imasi iniciatyvos joms įgyvendinti, pastebi ir komentuoja padarinius. • Pasako ką veikė ir ką išmoko. 	<ul style="list-style-type: none"> • Drąsiai spėja, bando, klysta ir taiso klaidas, ką sako kiti, pasitikslinka. • Aptaria padarytus darbus, planuoja, ką darys toliau, spėlioja, kas atsitiks, jeigu... 	<ul style="list-style-type: none"> • Laiko save tikru atradėju, mokiniu, žino ką nori išmokti, ką daryti, kad išmoktų. • Drąsiai ieško atsakymų į klausimus, rodo iniciatyvą iškeliant ir sprendžiant problemas.

6. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Siekiant Programoje numatyto tikslo, itin svarbus vaidmuo tenka vaiko pasiekimų vertinimui.

Vertiname, kad:

- pažintume vaiką (vaiko ugdymosi poreikius, interesus, pomėgius, galias, stilių, charakterio ypatumus, kultūrinius skirtumus);
- atskleistume vaiko pastangas ir pažangą bei skatintume jo ugdymą(-si);
- apmąstytume (reflektuotume) įgyvendintus programos tikslus ir uždavinius;
- planuotume tolesnio ugdymo perspektyvas individualiai kiekvienam vaikui ir vaikų grupei;
- apibendrinę sukauptą vertinimo informaciją, koreguotume ugdymo planus;
- pateiktume vertinimo informaciją vaikui, vaiko tėvams ir kitiems ugdytojams.

Vertinimo metodai ir būdai:

- stebėjimas;
- pokalbis;
- pedagogo užrašai –vaiko gebėjimą atskleidžiantis pavyzdys;
- atskirų situacijų aprašymas;
- foto nuotraukų analizė;

- video analizė;
- kūrybinių darbėlių analizė.

Vertinimo dažnumas:

- pirminis (spalio – lapkričio mėn.);
- apibendrinamasis (gegužės mėn.);
- pastebint pažangą;
- priklausomai nuo tikslo ir poreikio.

Pasiekimų fiksavimas:

- nuolat, vykstant realiam ugdymo procesui;
- pasiekimų diagramoje –parodant įvairių sričių vaiko pasiekimų augimą;

Vaiko pasiekimų aplanko turinys:

- duomenys apie vaiką (vardas ir pavardė, amžius, kt.);
- visų ugdymo sričių (ugdomų kompetencijų) aktualūs, tikslingi vaiko darbų pavyzdžiai (su/be pedagogo komentarais);
- vaiko mintys, pasakojimai;
- vaiko stebėjimo aprašai;
- specialistų komentarai;
- nuotraukos;
- dalyvavimas renginiuose, projektuose;
- tėvų pastebėjimai.

Aplankas yra vaiko augimo liudijimų rinkinys, surinktas ir sudėliotas taip, kad atskleistų, išryškintų vaiko daromą pažangą, gebėjimų augimą. Vaiko pasiekimų aplankas gali būti naudojamas siekiant trumpalaikių ir ilgalaikių ugdymo tikslų. Jame esanti informacija panaudojama tolesniam tikslingam vaiko ugdymui(-si).

Tėvų dalyvavimas vaiko pasiekimų vertinimo procese:

Siekama tėvus drąsinti ir skatinti dalyvauti vertinant vaiko pasiekimus:

- pabrėžiant pozityvų požiūrį į vaiko pasiekimų vertinimą;
- gilinant tėvų supratimą apie tai, kad vaikų ugdymosi sėkmei didelę reikšmę turi kasdienis tėvų bendravimas su vaiku;
- paaiškinant vertinimo reikšmę ir svarbą susitikimo su tėvais metu (susirinkimas, individualus susitikimas);
- parengiant išsamią, konkrečią medžiagą apie vertinimo sampratą;
- aptariant drauge su vaiku jo pasiekimų aplanko turinį.

Vaiko dalyvavimas pasiekimų vertinimo procese:

- skatinti vaiką kalbėti apie save, t.y. vaikas pats pasakys, ką geba daryti ir dėl ko reikia pasistengti;
- drovius, uždarus, nedrąsius vaikus kalbinti individualiai, sudarant jiems saugią aplinką, kurioje jie jaustųsi patogiai, nebūtų suvaržyti;

- drąsinti vaiką įvertinti savo darbelį;
- klausti vaiko nuomonės apie tai, kuris darbelis galėtų būti įdėtas į vaiko pasiekimų aplanką;
- skatinti vaiką tam tikru periodiškumu pildyti ir kaupti aplanką, pristatyti jį vaikams, pedagogams, tėvams. Vaikai turėtų dalyvauti kaupiant aplanko turinį. Jie galėtų atrinkti arba pritarti, kokį jo darbelį įdėti į aplanką, tai suteiktų vaikams pasitikėjimo, pasididžiavimo jausmą savimi, ugdytų savarankiškumą.

Informavimas apie ugdymo(-si) pasiekimus:

Vaikams:

- kiekvienas vaikas siekia būti įvertintas už atliktą darbą, todėl svarbu vaikui suprantama kalba paaiškinti, kaip jam sekėsi viena ar kita veikla, ar reikėtų dar pasistengti;
- vaiko pasiekimai yra vertinami žodžiu, įvairiomis neverbalinėmis priemonėmis (gestu, mimika ar pan.);
- apibendrinta informacija pateikiama išsamiais pasiekimų aprašymais.

Tėvams:

- informacija apie vaikų pasiekimus teikiama reguliariai;
- apibendrinus atitinkamo laikotarpio vaikų pasiekimų rezultatus individualių pokalbių;
- jei atsiranda tam tikrų ugdymosi sunkumų, tuomet tėvai informuojami apie įvairių specialistų teikiamą pagalbą, kuri galėtų veiksmingai pagerinti ugdymosi rezultatus;
- informuojame apie tai, kokių ugdymosi rezultatų bus siekiama per tam tikrą laikotarpį, kokiais kriterijais remiantis pasiekimai bus vertinami ir kaip fiksuojami;
- jei susitariama, pokalbyje gali dalyvauti ir vaikas;
- išsamesnis paaiškinimas apie ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimus ir konkrečias rekomendacijas, kaip juos pagerinti, teikiamas su vaiko darbų pavyzdžiais.

Kitiems vaiko ugdytojams:

- direktoriui ar direktoriaus pavaduotojui ugdymui, atlikus vaiko pasiekimų analizę;
- kitos grupės auklėtojui, prieš vaikui pereinant į kitą grupę;
- logopedui;
- meninio ugdymo mokytojui.

Pažangos tempas yra tinkamas kiekvieno ugdytinio galioms – ne per lėtas, bet ir ne sekinantis. Pažanga atpažįstama, parodoma, pripažįstama, ugdytiniui ir ugdytojui ji teikia augimo džiaugsmo ir atrodo prasminga.

7. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. D. T. Dodge Rudick S. K. Berke 2006.
2. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūno kultūros programa. J. Rauckis, D. Drungilienė Vilnius, 2003.
3. Ankstyvojo ugdymo vadovas. O. Monkevičienė Vilnius: Minklės leidyba, 2001.
4. Bendrojo ir specialiojo ugdymo principai. T. Stulpinas Šiauliai, 2004.
5. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. L. Bulotaitė, V. Gudžinskienė, O. Monkevičienė, D. Jakučiūnienė Vilnius, 2004.
6. Geros mokyklos koncepcija. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/46675970a82611e59010bea026bdb259?jfwid=umouqfycs>.
7. Humanistinio vaikų ugdymo programa. Auginu gyvybės medį. J. Bakūnaitė Vilnius: Eugrimas, 1998.
8. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. D. T. Dodge, L. Colker Heroman 2002.
9. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2016.
10. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
11. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas. Prieiga <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.254659/asr>.
12. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. Vilnius, 2014.
13. Socialinio – emocinio ugdymo programa „Dramblys“ ikimokyklinukams. S. Neifachas, I. Liubertienė, L. Danylienė, 2020.
14. Švietimo įstatymas. Prieiga <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395105>.
15. Ugdymo perspektyvos: idealai, tikslai, uždaviniai. T. Stulpinas Šiauliai, 2005.
16. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija. Prieiga <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.250552/asr>.
17. Vaiko muzikinių gebėjimų ugdymas. H. Šečkovienė Vilnius, 2004.
18. Vaiko teisių konvencija. Prieiga <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.19848>.
19. Valdorfo vaikų darželis šiandien. Marie – Luise, 2015 Kaunas.
20. Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. Prieiga <https://www.etar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382>.